

Datum van
inontvangstneming

:

07/12/2018

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-659/18 - 1

Zaak C-659/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

22 oktober 2018

Verwijzende rechter:

Juzgado de Instrucción n.º 4 de Badalona (Barcelona, Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 oktober 2018

Strafzaak tegen:

VW

JUZGADO DE INSTRUCCIÓN N.º 4 DE BADALONA (onderzoeksrechter
nr. 4 Badalona, Spanje)

[OMISSIS] [Adres en referentienummer van de procedure]

BESLISSING [OMISSIS]

[OMISSIS] [Naam van de rechter]

Plaats: Badalona (Barcelona)

Datum: 19.10.18.

FEITEN

TEN EERSTE.– De onderhavige procedures vloeien voort uit een proces-verbaal [OMISSIS] van de politiedienst Mossos d’Esquadra, comissaria de Badalona, van 20.4.18 tegen VW wegens vermeende strafbare feiten tegen de verkeersveiligheid in verband met het besturen van een voertuig zonder rijbewijs, en wegens het vermeende strafbare feit van valsheid in geschrifte met betrekking tot openbare akten.

TEN TWEEDE.– Op 9.5.18 [OMISSIS] werd de Grup de Recerca i documentació verzocht een deskundigenverslag op te stellen over de echtheid van het document (buitenlands rijbewijs, Republiek Albanië) dat de verdachte had getoond toen hij zijn voertuig bestuurde. Op 19.5.18 werd het deskundigenverslag ontvangen waarin werd verklaard dat het genoemde document „vals” was.

TEN DERDE.– Op 11.6.18 werd een beschikking gewezen waarbij wordt vastgesteld dat het verhoor van de verdachte, bijgestaan door een advocaat, op 26.11.18 zou plaatsvinden, en werd ambtshalve een pro-Deoadvocaat toegewezen. Na verschillende pogingen tot dagvaarding, die vruchteloos waren aangezien de verblijfplaats van de verdachte niet bekend was, werd op 27.9.18 ten aanzien van de verdachte een bevel tot opsporing, aanhouding en terbeschikkinghouding van de gerechtelijke autoriteiten uitgevaardigd, maar tot op heden blijkt niet dat daaraan gevolg is gegeven. [**Or. 2**]

TEN VIERDE.– Op 16.10.18 werd een door advocate Eulalia Romero Carrillo ondertekende fax ontvangen waarin zij meedeelde dat zij namens VW optrad in de procedures en verzocht dat zij op de hoogte werd gehouden van de toekomstige onderzoekshandelingen. Bij die fax is een door de verdachte ondertekend document gevoegd waarbij laatstgenoemde haar aanstelt, alsook de „toestemming” van de vroegere ambtshalve toegewezen pro-Deoadvocate. In die fax verzoekt zij ook om opheffing van het aanhoudingsbevel en verklaart zij dat haar cliënt vrijwillig voor de rechter wil verschijnen.

RECHTSGRONDEN

TEN EERSTE.– In de eerste plaats dient de Spaanse wetgeving inzake het strafprocesrecht, de Ley de Enjuiciamiento Criminal [wetboek van strafvordering (hierna: „Lecrim”)], die dateert van 1882 en herhaaldelijk werd gewijzigd, zeer grondig te worden onderzocht, aangezien zij een onmiddellijk en duidelijk antwoord zou moeten geven met betrekking tot het geval dat in casu aan de orde is, gelet op de schijnbare eenvoud ervan, namelijk: een advocaat die in een procedure wil verschijnen in naam van een persoon tegen wie de strafprocedure is gericht, maar welke persoon zich op een onbekende verblijfplaats bevindt en ten aanzien van wie een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd. Aangevoerd wordt dat in beginsel een oppervlakkige lezing van de toepasselijke tekst van het strafprocesrecht, zelfs voor een leek op juridisch gebied, zou volstaan om een ondubbelzinnig antwoord te verkrijgen, dat in theorie negatief of positief zou kunnen zijn. Dat is niet het geval en die schijnbaar eenvoudige kwestie wordt uitermate belangrijk, gelet op de rechten waarop zij betrekking heeft, die door de Spaanse grondwet als grondrechten zijn aangemerkt, zoals het recht van verdediging, het recht op toegang tot een advocaat en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte (art. 24 [van de Constitución Española (Spaanse grondwet)])

TEN TWEEDE.– Niettegenstaande het voorgaande kan niet worden beweerd dat de wettekst, ongeacht de juridische discipline die erdoor wordt beoogd, steeds onmiddellijk een antwoord geeft met betrekking tot een bepaald en concreet geval,

zodat de uitlegging ervan door de gewone en de grondwettelijke rechterlijke instanties noodzakelijk is. In de rechtspraak van die rechterlijke instanties dient uiteindelijk het antwoord te worden gevonden op de vraag inzake de uitlegging die hier aan de orde is. In ieder geval moet er rekening mee worden gehouden dat justitiabelen niet alleen de rechten genieten die zij op basis van de nationale wetgeving en de daaruit voortvloeiende rechtspraak hebben, maar ook rechten die afkomstig zijn uit het internationale recht en, wat betreft de onderhavige zaak, [...] rechten afkomstig uit de wetgeving van de Europese Unie. Aldus dient de nationale rechter niet langer als nationale rechter, maar als Unierechter uitspraak te doen, die het Unierecht moet toepassen en moet waken over de correcte toepassing ervan, en die, wanneer hij er twijfels over heeft, zich tot de echte uitlegger van dat recht moet richten, namelijk het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof) [OMISSIS]. [OMISSIS] **[Or. 3]** [OMISSIS] [Verwijzingen naar de rechtspraak van het Hof om het verzoek om een prejudiciële beslissing te rechtvaardigen].

TEN DERDE.— Gelet op het voorgaande, heeft deze onderzoeksrechter zich logischerwijs een oordeel gevormd over de wijze waarop de in casu toepasselijke Unierechtelijke regeling moet worden uitgelegd, maar dat oordeel is sterk gewijzigd onder invloed van de uitspraken in dat verband van de hoogste Spaanse rechterlijke instanties, waaraan de hoogste eerbied is verschuldigd, zowel wegens hun organieke positie, in het geval van de Tribunal Supremo (hoogste rechterlijke instantie, Spanje), als op grond van een juridische verplichting, in het geval van de Tribunal Constitucional (grondwettelijk hof, Spanje). Een en ander roept voor deze onderzoeksrechter belangrijke twijfels op over de reikwijdte en de inhoud van het recht van verdediging. Thans dient de onderhavige kwestie juridisch te worden geanalyseerd, door de toepasselijke nationale regels, de uitlegging ervan in de rechtspraak en de mate waarin de latere Unierechtelijke regels de inhoud ervan kunnen hebben beïnvloed, te onderzoeken.

1.-Nationale regeling inzake het recht van verdediging van de beklaagde of de verdachte

Die regeling is logischerwijs gebaseerd op de grondwettelijke bepalingen ter zake, die voor wat in casu van belang is, zijn opgenomen in artikel 24 van de Spaanse grondwet, [dat] het volgende bepaalt:

„1 Eenieder heeft bij de uitoefening van zijn rechten en rechtmatige belangen recht op een doeltreffende bescherming van rechters en rechterlijke instanties, en er kunnen geen situaties bestaan waarin die bescherming niet geldt.

2. Eveneens heeft eenieder recht op een uitspraak van een wettelijk bevoegde rechter, het recht van verdediging en recht op toegang tot een advocaat, het recht om op de hoogte te worden gesteld van de tegen hem ingebrachte beschuldiging, recht op een openbaar proces zonder onnodig uitstel en met alle waarborgen, het recht om gebruik te maken van de voor zijn verdediging geschikte bewijsmiddelen,

het recht om zichzelf niet te belasten en het recht om zijn schuld niet te bekennen, en geniet eenieder het vermoeden van onschuld.

De gevallen waarin het wegens verwantschap of beroepsgeheim niet verplicht is te getuigen over vermeend strafbare feiten, worden bij wet geregeld.”

Wat het Spaanse strafrecht betreft, werd en wordt het recht van verdediging geregeld in artikel 118 Lecrim, maar de inwerkingtreding van de grondwet van 1978 bracht de noodzaak mee om de **[Or. 4]** procedurele bepalingen inzake het recht van verdediging daarmee in overeenstemming te brengen. In dat verband heeft artikel 2, lid 1, van Ley 53/1978 (wet 53/1978) van 4 december 1978 een nieuwe versie van artikel 118 Lecrim ingevoerd, die tot 27 oktober 2015 van kracht was, op welk moment verschillende Unierichtlijnen in de Spaanse rechtsorde werden opgenomen, met name richtlijn 2012/13/EU betreffende het recht op informatie in strafprocedures en richtlijn 2013/48/EU betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming. De inhoud en de werkingssfeer van die richtlijnen zal hierna worden onderzocht, maar er dient al te worden opgemerkt dat artikel 118 Lecrim in de versie van vóór de omzetting van de genoemde richtlijnen het volgende bepaalde:

„Eenieder aan wie een strafbaar feit wordt toegerekend, kan het recht van verdediging uitoefenen en in welke procedure dan ook optreden, zodra hij op de hoogte is gebracht van het bestaan van de procedure, is aangehouden of voorwerp is geweest van een andere bewarende maatregel, of sprake is van een beslissing om de zaak naar een vonnisgerecht te verwijzen. Hiertoe wordt hij ingelicht over dat recht.

De ontvankelijkverklaring van een aangifte of klacht, en welke proceshandeling dan ook waaruit de toerekening van een strafbaar feit tegen (een) bepaalde perso(o)n(en) blijkt, worden onmiddellijk ter kennis gebracht van de verdachten.

Om het in het eerste lid toegekende recht uit te oefenen, moeten de betrokkenen worden vertegenwoordigd door een procesvertegenwoordiger en verdedigd door een advocaat, die ambtshalve moeten worden toegewezen wanneer de betrokkenen dit niet zelf hebben gedaan of daar om verzoeken, en in ieder geval, wanneer zij niet wettelijk bekwaam zijn om dit te doen.

Indien zij geen procesvertegenwoordiger of advocaat hebben aangesteld, worden zij worden dit te doen of wordt voor hen ambtshalve een advocaat toegewezen, wanneer de zaak in een fase komt waarin het advies van een procesvertegenwoordiger of advocaat noodzakelijk is of een rechtsmiddel moet worden ingesteld waarvoor hun optreden is vereist.”

Deze nieuwe versie bevatte de mogelijkheid voor elke verdachte om door een advocaat te worden bijgestaan, niet op het moment waarop wordt beslist de zaak

naar een vonnisgerecht te verwijzen (oorspronkelijke regeling), maar op een veel vroeger moment, „zodra hij op de hoogte is gebracht van het bestaan van de procedure”. Niettegenstaande de uitleggingstwijfels [...] met betrekking tot de vraag wanneer dat moment plaatsvindt (waarop „hij op de hoogte is gebracht van het bestaan van de procedure”) en of een formele kennisgeving was vereist, dan wel of kennisneming via andere middelen (bv. door de media bekendgemaakte gevallen van toerekening, waarin de betrokkene duidelijk wist dat hem strafbare feiten werden toegerekend) mogelijk was, regelde de bepaling in geen geval de mogelijke uitzonderingen op het recht van verdediging en al snel werd in de rechtsleer en de procedurele praktijk van de rechterlijke instanties de vraag gesteld of het rechtmatig was om de werkzaamheid van dat recht te laten afhangen van de persoonlijke verschijning voor de rechter of, met andere woorden, of dat recht verdween indien de verdachte verstek liet gaan. [Or. 5]

Het antwoord van de rechtspraak was duidelijk en is tot op heden door de Tribunal Constitucional en de Tribunal Supremo gehandhaafd. Het houdt in dat rechters inderdaad de mogelijkheid om zich op het recht van verdediging door een advocaat te beroepen mogen koppelen aan de voorwaarde dat de beklaagde aanwezig is bij de procedure en dat dit recht wordt geweigerd in de gevallen waarin de beklaagde niet bij de procedure is betrokken aangezien de verdachte niet verschijnt of zijn verblijfplaats onbekend is. [OMISSIS] Dit is vaste rechtspraak van de Tribunal Constitucional, met name onder meer, arrest 87/1984, van 27 juli 1984 [OMISSIS] [verwijzingen naar rechtspraak]. Daarin heeft de Tribunal Constitucional het volgende geoordeeld:

„Derhalve dient te worden bepaald of het vereiste van persoonlijke verschijning redelijk is en geen wezenlijke invloed heeft op het recht van verdediging. Wat het eerste punt betreft, kan er weinig twijfel bestaan over de redelijkheid van het vereiste. Eerder werd reeds vermeld dat persoonlijke verschijning van de beklaagde in de strafprocedure verplicht is. Verder is de doelstelling daarvan duidelijk. In de eerste plaats moet de beklaagde zich ter beschikking van het gerecht houden om in voorkomend geval de gedwongen tenuitvoerlegging van de straf te ondergaan. In de tweede plaats kan zijn aanwezigheid gepast en zelfs noodzakelijk zijn voor de opheldering van de feiten. Ten slotte kan er, wanneer de beklaagde na het onderzoek nog steeds verstek laat gaan, geen mondelinge behandeling plaatsvinden, noch uitspraak worden gedaan ten aanzien van die persoon, waardoor de procedure, althans gedeeltelijk, geblokkeerd raakt, met duidelijke schade niet alleen voor de mogelijk getroffen particulieren, maar ook voor de publieke belangen waarvan het belang in strafprocedures niet hoeft te worden benadrukt. Eenieder die deze plicht niet nakomt en zich vrijwillig onttrekt aan de rechtsgang en bovendien de verplichte persoonlijke verschijning tracht te vervangen door een verschijning door middel van een vertegenwoordiger [OMISSIS] neemt een abnormale houding aan ten aanzien van de procedure, aangezien hij tegelijkertijd zijn rechten opeist en zijn verplichtingen niet nakomt, en veroorzaakt een ernstige verstoring van het procedureverloop. In die omstandigheden lijkt het vereiste van de persoonlijke verschijning om het recht van verdediging te kunnen uitoefenen niet onredelijk of onevenredig.”

Dit betekent dat de Tribunal Constitucional in deze uitspraken een evenredigheidsoordeel geeft, aangezien deze rechterlijke instantie de „sanctie” van weigering van het recht van verdediging evenredig acht voor de „niet-naleving” van de verplichting van de verdachte om zich aan de procedure te onderwerpen, door te verschijnen wanneer hij wordt opgeroepen.

Vast staat dat die rechtspraak is gewijzigd voor „personen die verstek laten gaan” nadat de procedure is ingeleid, dit wil zeggen voor personen die zich weliswaar eerst aan de procedure hebben onderworpen en zijn verschenen, maar zich later, na de einduitspraak en in de fase van tenuitvoerlegging, eraan onttrekken. In die gevallen staat de Tribunal Constitucional, ondanks de situatie van afwezigheid, wel de technische bijstand van een advocaat toe [OMISSIS]. Wat echter de personen betreft die bij de aanvang niet bij de procedure betrokken zijn aangezien zij niet kunnen worden opgespoord, en tegen wie in de meeste gevallen daarom (zoals in casu) een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, blijft de rechtspraak [Or. 6] van de Tribunal Constitucional ongewijzigd, net zoals dit het geval is voor de actuele praktijk van de Tribunal Supremo.

2.-Unierechtelijke regeling inzake het recht van verdediging van de beklaagde of de verdachte en de invloed ervan op het nationale recht

Zoals hierboven is vermeld, heeft de concrete inhoud van het recht op technische bijstand door een advocaat in het Spaanse nationale procesrecht sinds de oorspronkelijke versie van de Lecrim een belangrijke ontwikkeling ondergaan. Afgezien van de gevolgen van de inwerkingtreding van de grondwet, heeft het primaire en het afgeleide Unierecht ook een beslissende invloed gehad op de invulling ervan. Wat het primaire recht betreft, dat in casu bijzonder belangrijk is, bepaalt artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie [OMISSIS]:

„Eenieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, heeft recht op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden.

Eenieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld. Eenieder heeft de mogelijkheid zich te laten adviseren, verdedigen en vertegenwoordigen.

Rechtsbijstand wordt verleend aan diegenen die niet over toereikende financiële middelen beschikken, voor zover die bijstand noodzakelijk is om de daadwerkelijke toegang tot de rechter te waarborgen.”

Wat het afgeleide recht betreft, dient te worden gewezen op de omzetting van richtlijn 2012/13/EU betreffende het recht op informatie in strafprocedures en van richtlijn 2013/48/EU betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees

aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming.

In die zin vormt richtlijn 2013/48/EU de meest significante stap vooruit op het gebied dat in casu aan de orde is, met een allesomvattende versterking van het recht op rechtsbijstand, dat thans minimale beperkingen en duidelijk vastgestelde uitzonderingen heeft. Om de werkingssfeer van die richtlijn te begrijpen moet in de eerste plaats rekening worden gehouden met de overwegingen ervan, met name met de overwegingen 31, 32 en 38, die weliswaar uitzonderingen of beperkingen op het recht van technische verdediging bevatten, maar deze concreet en steeds tijdelijk maken, voor een zeer korte termijn en wel als volgt:

- „(31) De lidstaten dienen tijdelijk te kunnen afwijken van het recht op toegang tot een advocaat in de fase van het voorbereidende onderzoek om, in dringende gevallen, ernstige negatieve gevolgen voor het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit van een persoon te voorkomen [...] **[Or. 7]**
- (32) De lidstaten dienen tevens tijdelijk te kunnen afwijken van het recht op toegang tot een advocaat in de fase van het voorbereidende onderzoek, indien onmiddellijk optreden door de onderzoeksautoriteiten noodzakelijk is om te voorkomen dat strafprocedures substantiële schade wordt toegebracht, in het bijzonder om te voorkomen dat essentieel bewijs wordt vernietigd of veranderd, of dat getuigen worden beïnvloed [...]
- (38) De lidstaten dienen de motieven en de criteria voor een tijdelijke afwijking van de bij deze richtlijn verleende rechten duidelijk in hun nationale recht vast te leggen, en zij mogen slechts beperkt gebruikmaken van die tijdelijke afwijkingen [...]

Artikel 3 van de richtlijn werkt die beginselen uit en bepaalt:

„Recht op toegang tot een advocaat in een strafprocedure

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de verdachten of beklaagden recht hebben op toegang tot een advocaat, op een zodanig moment en op zodanige wijze dat de betrokken personen hun rechten van verdediging in de praktijk daadwerkelijk kunnen uitoefenen.

2. De verdachten of beklaagden hebben zonder onnodig uitstel toegang tot een advocaat. In elk geval, hebben de verdachten of beklaagden toegang tot een advocaat vanaf de volgende momenten, ongeacht welk moment het vroegste is:

- a) voordat zij door de politie of door een andere rechtshandavingsautoriteit of rechterlijke instantie worden verhoord;

- b) *wanneer de onderzoeks- of andere bevoegde autoriteiten een tot onderzoek of andere vorm van bewijsgaring strekkende handeling verrichten, overeenkomstig lid 3, onder c);*
 - c) *zonder onnodig uitstel na de vrijheidsbeneming;*
 - d) *indien zij voor een in strafzaken bevoegde rechtbank zijn opgeroepen, binnen een redelijke termijn voordat zij voor deze rechtbank in rechte verschijnen.*
3. *Het recht op toegang tot een advocaat houdt het volgende in:*
- a) *de lidstaten zorgen ervoor dat de verdachten of beklaagden het recht hebben de advocaat die hen vertegenwoordigt onder vier ogen te ontmoeten en met hem te communiceren, ook voordat zij door de politie of een andere rechtshandavingsautoriteit of rechterlijke instantie worden verhoord; [Or. 8]*
 - b) *de lidstaten zorgen ervoor dat de verdachten of beklaagden het recht hebben dat hun advocaat bij het verhoor aanwezig is en daaraan daadwerkelijk kan deelnemen.*

Deze deelname geschiedt overeenkomstig procedures in het nationale recht, mits die procedures de daadwerkelijke uitoefening en de essentie van het desbetreffende recht onverlet laten. Wanneer een advocaat aan het verhoor deelneemt, wordt het feit dat dergelijke deelname heeft plaatsgevonden, geregistreerd door gebruik te maken van de registratieprocedure overeenkomstig het recht van de betrokken lidstaat;
 - c) *de lidstaten zorgen ervoor dat de verdachten of beklaagden ten minste het recht hebben hun advocaat de volgende onderzoekshandelingen of procedures voor het vergaren van bewijsmateriaal te laten bijwonen, mits het handelingen betreft waarin het nationale recht voorziet en waarbij de aanwezigheid van de verdachte of beklaagde is vereist of hem dat is toegestaan[.]*
5. *In uitzonderlijke omstandigheden kunnen de lidstaten, uitsluitend in de fase van het voorbereidende onderzoek, tijdelijk afwijken van de toepassing van lid 2, onder c), indien de geografische afstand waarop een verdachte of beklaagde zich bevindt het onmogelijk maakt om het recht op toegang tot een advocaat onverwijld na de vrijheidsbeneming te kunnen waarborgen.*
6. *In uitzonderlijke omstandigheden kunnen de lidstaten, uitsluitend in de fase van het voorbereidende onderzoek, tijdelijk afwijken van de toepassing van de in lid 3 vastgestelde rechten, indien en voor zover, gelet op de bijzondere omstandigheden van het geval, een of meer van de volgende dwingende redenen zulks rechtvaardigen:*

- a) *indien er sprake is van een dringende noodzaak om ernstige negatieve gevolgen voor het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit van een persoon te voorkomen;*
- b) *indien onmiddellijk optreden door de onderzoeksautoriteiten noodzakelijk is om te voorkomen dat de strafprocedure substantiële schade wordt toegebracht.”*

Richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures stelt de verplichting vast om een persoon die ervan wordt beschuldigd een strafbaar feit te hebben begaan alle informatie te geven die hij nodig heeft om zijn verdediging te kunnen voorbereiden.

Met name wordt in overweging 27 van die richtlijn verklaard:

„(27) Een persoon die ervan wordt beschuldigd een strafbaar feit te hebben begaan, dient alle informatie over de beschuldiging te ontvangen die hij nodig heeft om zijn verdediging te kunnen [Or. 9] voorbereiden en die met het oog op een eerlijk verloop van de procedure is geboden”.

Verder staat in overweging 28 van die richtlijn te lezen:

„(28) De informatie aan verdachten of beklaagden over het strafbare feit waarvan ze worden verdacht of beschuldigd, dient onverwijld, doch zonder lopende onderzoeken te schaden, te worden verstrekt, en uiterlijk vóór hun eerste officiële verhoor door de politie of een andere bevoegde autoriteit. Met het oog op een eerlijk verloop van de procedure en op de daadwerkelijke uitoefening van de rechten van de verdediging dient de omschrijving van het strafbare feit waarvan de persoon wordt verdacht of beschuldigd, met inbegrip van, indien bekend, tijd en plaats en de mogelijke wettelijke kwalificatie van het vermeende strafbare feit, te worden verstrekt in voldoende detail, rekening houdend met de fase waarin de strafprocedure zich bevindt”.

Artikel 6 van de richtlijn werkt die overwegingen of beginselen uit en luidt als volgt:

„Recht op informatie over de beschuldiging

1. *De lidstaten zien erop toe dat verdachten of beklaagden informatie ontvangen over het strafbare feit waarvan zij worden verdacht of beschuldigd. Deze informatie wordt onverwijld verstrekt en is zo gedetailleerd als noodzakelijk is om het eerlijke verloop van de procedure en de daadwerkelijke uitoefening van de rechten van de verdediging te waarborgen.*
2. *De lidstaten zien erop toe dat verdachten of beklaagden die zijn aangehouden of gedetineerd, in kennis worden gesteld van de redenen voor hun*

aanhouding of detentie, met inbegrip van het strafbare feit waarvan zij worden verdacht of beschuldigd.

3. *De lidstaten zien erop toe dat uiterlijk op het moment dat het gerecht wordt verzocht een beslissing te nemen over de gegrondheid van de beschuldiging, gedetailleerde informatie wordt verstrekt over de beschuldiging, met inbegrip van de aard en de wettelijke kwalificatie van het strafbare feit, alsmede over de aard van de beweerde betrokkenheid van de beklaagde.*

4. *De lidstaten zien erop toe dat verdachten of beklaagden onverwijld in kennis worden gesteld van wijzigingen in de overeenkomstig dit artikel verstrekte informatie, indien dit nodig is om een eerlijk verloop van de procedure te waarborgen”.*

Ook richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn, waarborgt het recht om deel te nemen aan de procedure.

Met name artikel 8 van die richtlijn bepaalt: **[Or. 10]**

„1 De lidstaten zorgen ervoor dat verdachten en beklaagden het recht hebben om aanwezig te zijn bij hun terechtzitting.

2. *De lidstaten kunnen voorzien in de mogelijkheid dat een proces, dat kan leiden tot een beslissing over schuld of onschuld van een verdachte of beklaagde, kan plaatsvinden in zijn afwezigheid, op voorwaarde dat:*

- a) *de verdachte of beklaagde tijdig in kennis is gesteld van de terechtzitting en van de gevolgen van zijn afwezigheid; of*
- b) *de verdachte of beklaagde, die van het proces in kennis is gesteld, wordt vertegenwoordigd door een gemachtigde advocaat die ofwel door de verdachte of de beklaagde dan wel door de staat werd aangesteld.*

3. *Een overeenkomstig lid 2 genomen beslissing kan jegens de verdachte of beklaagde ten uitvoer worden gelegd.*

4. *Wanneer lidstaten voorzien in de mogelijkheid om processen te houden in afwezigheid van verdachten of beklaagden, maar het niet mogelijk is te voldoen aan de in lid 2 van dit artikel gestelde voorwaarden, omdat een verdachte of beklaagde, ondanks redelijke inspanningen, niet kan worden gelokaliseerd, kunnen de lidstaten bepalen dat niettemin een beslissing kan worden genomen die ten uitvoer kan worden gelegd. In dat geval zorgen de lidstaten ervoor dat wanneer verdachten of beklaagden in kennis worden gesteld van de beslissing, in het bijzonder wanneer zij in hechtenis worden genomen, zij eveneens worden*

geïnformeerd over de mogelijkheid de beslissing aan te vechten en het recht op een nieuw proces of een andere voorziening in rechte, overeenkomstig artikel 9.

5. *Dit artikel doet geen afbreuk aan nationale regels volgens welke de rechter of de bevoegde rechtbank een verdachte of beklaagde tijdelijk uit het proces kan weren wanneer dit noodzakelijk is om het goede verloop van de strafprocedure te waarborgen, mits de rechten van de verdediging worden geëerbiedigd.*

6. *Dit artikel doet geen afbreuk aan nationale regels volgens welke procedures of bepaalde fasen daarvan schriftelijk worden gevoerd, mits zulks strookt met het recht op een eerlijk proces”.*

Die richtlijnen en andere (richtlijn 2010/64/EU van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures en richtlijn 2012/13/EU van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures) zijn omgezet in het Spaanse nationale recht middels opeenvolgende wetwijzigingen, voornamelijk door middel van Ley Orgánica 13/2015 de modificación de la Ley de Enjuiciamiento Criminal para el fortalecimiento de las garantías procesales y la regulación de las medidas de investigación tecnológica (organieke wet 13/2015 tot wijziging van het wetboek van strafvordering met het oog op de versterking van de procedurele waarborgen en de regeling van de technologische onderzoeksmiddelen) van 5 oktober 2015, dat de huidige versie van artikel 118 Lecrim bevat.

In de toelichting bij die wet staat het volgende te lezen: **[Or. 11]**

„Daarom wordt het huidige artikel 118 Lecrim, dat het recht van verdediging regelt, gewijzigd door duidelijk en nauwkeurig te erkennen dat eenieder aan wie een strafbaar feit wordt toegerekend, zijn recht van verdediging kan uitoefenen zonder andere beperkingen dan die waarin de wet voorziet, en door het tijdsbestek voor de uitoefening van dat recht te laten lopen vanaf het moment van de toerekening van het onderzochte strafbare feit tot de uitdoving van de straf. Het recht van verdediging houdt in essentie de toegang tot een vrij gekozen advocaat in of, bij gebreke daarvan, tot een ambtshalve toegewezen advocaat, die hij te allen tijde, vanaf het moment dat hem een strafbaar feit wordt toegerekend, onder vier ogen kan ontmoeten en met wie hij kan communiceren, en die aanwezig is bij al zijn verklaringen en bij welke proceshandelingen dan ook waarbij sprake is van erkenning, confrontatie of reconstructie van de feiten.”

De huidige versie van artikel 118 Lecrim luidt:

„1 Eenieder aan wie een strafbaar feit wordt toegerekend, kan zijn recht van verdediging uitoefenen en in procedures optreden, zodra hij op de hoogte is gebracht van het bestaan van de procedure, is aangehouden of voorwerp is geweest van een andere bewarende maatregel, of sprake is van een beslissing om de zaak naar een vonnisgerecht te verwijzen. Hiertoe wordt hij zonder onnodig uitstel ingelicht over de volgende rechten:

[...]

- b) *Het recht om de processtukken tijdig te bestuderen, zodat het recht van verdediging wordt gewaarborgd, en in ieder geval vooraleer zijn verklaring wordt afgenomen.*

[...]

- d) *Het recht om vrij een advocaat aan te stellen, onverminderd artikel 527, lid 1, onder a).*

[...]

2. *Het recht van verdediging wordt uitgeoefend zonder andere beperkingen dan die waarin de wet uitdrukkelijk voorziet, vanaf de toerekening van het onderzochte strafbare feit tot de uitdoving van de straf [...]*”

Derhalve is het recht op vrije aanstelling van en toegang tot een advocaat in het huidige Spaanse procesrecht, in overeenstemming met de Unierechtelijke regeling, „ex lege” beperkt (alleen en uitsluitend tot de bij wet bepaalde gevallen), namelijk alleen die welke in artikel 527 Lecrim zijn vastgesteld, zoals uitdrukkelijk in artikel 118, lid 1, onder d), is bepaald.

Artikel 527, lid 2 Lecrim luidt:

„Rechten van gedetineerden al dan niet in eenzame opsluiting

1. *In de gevallen van artikel 509 (gevallen van detentie al dan niet in het kader van eenzame opsluiting) kunnen aan de gedetineerde die al dan niet in eenzame opsluiting wordt vastgehouden de volgende rechten worden geweigerd indien de omstandigheden van de zaak dit rechtvaardigen:*

- a) *aanstelling van een advocaat die zijn vertrouwen geniet.*
- d) *toegang voor hemzelf of zijn advocaat tot de processtukken, behalve tot de gegevens die essentieel zijn om de wettigheid van de detentie aan te vechten.” [Or. 12]*

Aangezien er in het huidige Spaanse procesrecht a priori geen andere beperkingen op het recht op toegang tot een advocaat bestaan, wenst deze onderzoeksrechter te vernemen of weigering van het recht van verdediging in de gevallen van de procedurele situatie waarbij sprake is van verstek, in overeenstemming is met de uitlegging van artikel 47 en artikel 48, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, richtlijn 2013/48/EU (artikel 2, artikel 3, leden 1 en 2, en artikel 3, lid 6, punt 4), richtlijn 2012/13/EU (artikel 6) en de huidige versie van artikel 118 Lecrim die daaruit voortvloeit, en dit gelet op het feit dat in de laatste uitspraken van de Tribunal Supremo dienaangaande is geoordeeld dat die weigering daarmee in overeenstemming is.

Omdat er in het licht van het voorgaande twijfels zijn gerezen over de uitlegging van die regels, dient het Hof op grond van artikel 267 VWEU te worden verzocht bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over de onderhavige vraag. Gelet op de ingeroepen of betrokken bepalingen, zijn er logischerwijs meerdere mogelijkheden om de vraag te benaderen, maar met het oog op de duidelijkheid en eenvoud bij het stellen van de vraag moet er in het dictum voor worden gekozen één enkele rechtstreekse vraag te stellen waarop een ondubbelzinnig antwoord kan worden gegeven.

Ingevolge de Aanbevelingen aan de nationale rechterlijke instanties over het aanhangig maken van prejudiciële procedures (PB [2012], C 338, blz. 1), die zijn vastgesteld op de dag na de inwerkingtreding van het nieuwe Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie, die op 1 november 2012 plaatsvond, en met name aanbeveling nr. 17, volgens welke de verwijzende rechterlijke instantie ook beknopt kan vermelden hoe de prejudiciële vragen haars inziens zouden moeten worden beantwoord en ermee rekening houdend dat een dergelijke aanwijzing voor het Hof nuttig kan zijn, zal deze onderzoeksrechter, na de formele vraagstelling, ten slotte zijn standpunt medelen.

TEN VIERDE.– Wat de concrete regeling van de verwijzingsprocedure bij het Hof betreft, dient te worden opgemerkt dat het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie, [OMISSIS] in de artikelen 93 e.v., voorziet in maximaal drie verschillende mogelijkheden, te weten de gewone procedure, de versnelde procedure en de spoedprocedure. Deze onderzoeksrechter twijfelt er niet aan dat de zogenoemde versnelde procedure waarin artikel 105 van het Reglement voorziet, passend is om een uitspraak te doen over de onderhavige vraag, want die uitspraak moet in ieder geval binnen een korte termijn worden gedaan met het oog op de voortzetting van de onderhavige procedure. Ook zou de zogenoemde spoedprocedure van artikel 107, lid 1, van het Reglement van toepassing kunnen zijn, aangezien de vraag betrekking heeft op een van de in het derde deel, titel V, VWEU bedoelde gebieden, hoewel in het onderhavige geval, gelet op het feit dat het verzoek om een prejudiciële beslissing de schorsing van de behandeling met zich brengt en derhalve de tijdelijke opheffing van het aanhoudingsbevel tegen de verdachte, de spoedeisendheid als relatief kan worden beschouwd. De beoordeling hiervan staat aan het Hof. **[Or. 13]**

DICTUM

–Deze onderzoeksrechter verzoekt het Hof om in het kader van de versnelde procedure van artikel 105 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie een prejudiciële uitspraak te doen over de volgende vraag:

Dient artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in het bijzonder artikel 3, lid 2, van richtlijn 2013/48/EU aldus te worden uitgelegd dat het recht op toegang tot een advocaat rechtmatig kan worden uitgesteld wanneer de verdachte of beklaagde niet verschijnt bij de eerste oproeping door de rechter en er een nationaal, Europees of internationaal

aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd, en dat de bijstand van een advocaat en diens verschijning in de procedure kunnen worden uitgesteld totdat het aanhoudingsbevel ten uitvoer is gelegd en de verdachte door de politie voor de rechter wordt gebracht?

–Deze onderzoeksrechter geeft in overweging de prejudiciële vraag als volgt te beantwoorden: het antwoord op de vraag dient ontkennend te zijn. Het uitstel bij het verlenen van toegang tot een advocaat is niet gerechtvaardigd wanneer de verdachte verstek laat gaan. De advocaat die op welke wijze dan ook kennis neemt van het aanspannen van een rechtszaak tegen zijn cliënt, kan namens laatstgenoemde verschijnen in de procedure, kennismaken van het dossier en naar eigen goeddunken rechtsmiddelen instellen, ondanks het feit dat zijn cliënt geen gevolg heeft gegeven aan de eerste oproep van de rechter en een onbekende verblijfplaats heeft.

Deze onderzoeksrechter stemt in met de **schorsing van de behandeling van de onderhavige procedure** totdat er een beslissing is genomen over het onderhavige verzoek of dit verzoek niet-ontvankelijk is verklaard, op welk moment zal worden beslist over de verschijning van de advocaat van de verdachte, waarbij wordt **ingestemd met de opheffing van het aanhoudingsbevel tegen laatstgenoemde**.

[OMISSIS] [Kennisgeving aan de partijen en mogelijkheid om hoger beroep in te stellen tegen deze beslissing]

[OMISSIS] [Informatie voor de advocaat van de verdachte]

[OMISSIS] [Handtekening]